

KL

FOLKESKOLEN

KOMMUNERNE SPILLER EN AFGØRENDE ROLLE FOR FOLKESKOLEN

Kommunerne spiller en afgørende rolle for folkeskolen

© KL

1. udgave, 1. oplag 2021

Produktion: Kommuneforlaget A/S

Design: e-Types

Foto: Colourbox

KL

Weidekampsgade 10

2300 København S

Tlf. 3370 3370

kl@kl.dk

www.kl.dk

 @kommunerne

 facebook.com/kommunerne

Produktionsnr. 830709

KOMMUNERNE SPILLER EN AFGØRENDE ROLLE FOR FOLKESKOLEN

Vi ønsker en folkeskole, der tager afsæt i og efterlever formålsparagraffen.

En skole, hvor alle elever dannes, og uddannes. Hvor de trives og udvikler sig. Og hvor de lærer det, de har brug for for at fortsætte videre i uddannelsessystemet og mestre deres liv. En skole, som giver eleverne kundskaber og færdigheder, skaber rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, og som forbereder eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre.

Hvis vi skal lykkes med det i endnu højere grad end i dag, er det afgørende, at der bliver lagt mere frihed, tillid og ansvar ud lokalt. Der skal være tillid til, at alle niveauer arbejder kvalificeret med at løse opgaven med at drive og udvikle folkeskolen. Samtidig skal de enkelte skoler profitere af at være en del af et sammenhængende skolevæsen, hvor forvaltningen understøtter ledere og medarbejdere og bidrager til, at skolernes praksisviden inddrages i de kommunale beslutningsprocesser.

Det kræver, at staten giver mere frihed til kommuner og skoler, og at kommunalbestyrelser og forvaltninger sørger for, at der er et fagligt handlerum for ledere og medarbejdere på skolerne.

Vi synes, at det er Folketingets rolle at sætte de overordnede rammer og mål for folkeskolen ud fra, hvad der i et samfundsperspektiv er vigtigt for børn og unges dannelse og uddannelse. Der er dog ikke en lineær sammenhæng mellem samfundets ambitioner for, hvad børn og unge får ud af undervisningen og elevernes faktiske udbytte. Men man kan skabe de bedst mulige rammer for den gode undervisning ved at understøtte folkeskolens ledere og medarbejdere og sørge for, at de har handlerum til at lave den undervisning, der passer bedst muligt til den enkelte elev eller elevgruppe.

Det er helt centralt, at kommunalbestyrelsen har det overordnede ansvar for de lokale folkeskoler. Det forhold er også skrevet direkte ind i folkeskolens formål. Kommunalbestyrelsen kan sætte retning for det kommunale skolevæsen med henblik på at:

- samfundets ambitioner for skolen kan tages ned i en lokal kontekst.
- der lokalt er den nødvendige kapacitet og kompetence til at lave god undervisning og understøtte elevernes dannelse og uddannelse.
- der er en sammenhæng mellem det, der sker i folkeskolen, og det der sker andre steder i den borgnære velfærd.

› FOLKESKOLENS FORMÅL

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

§ 2. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for folkeskolen, jf. dog § 20, stk. 3, § 44 og § 45, stk. 2, 2. pkt. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at alle børn i kommunen sikres ret til vederlagsfri undervisning i folkeskolen.

Stk. 2. Den enkelte skoles leder har inden for rammerne af lovgivningen og kommunalbestyrelsens og skolebestyrelsens beslutninger ansvaret for undervisningens kvalitet i henhold til folkeskolens formål, jf. § 1, og fastlægger undervisningens organisering og tilrettelæggelse.

Stk. 3. Elever og forældre samarbejder med skolen om at leve op til folkeskolens formål.

FORMÅLET MED DET KOMMUNALE SKOLEVÆSEN

Det kommunale fællesskab spiller en vigtig rolle i forhold til skolernes kvalitet og at sikre alle elever lige og gode muligheder i livet. Den enkelte skole er ikke bare sit eget lille mikrokosmos. Skolen er en del af et lokalsamfund, hvor eleverne og deres familier bor og lever. Hvor børnene tidligere gik i dagtilbud, hvor børnene måske nu går i fritidstilbud og senere får fritidsjob. Og hvor de og deres forældre på forskellig vis deltager i lokalsamfundet og kommer i berøring med lokale tilbud på fx sundheds- og beskæftigelsesområdet. Beslutningen om at gøre folkeskolen til en del af det kommunale nærdemokrati udspringer af et ønske om, at folkeskolen skal indgå som en sammenhængende del af netop det lokale fællesskab. Det syn på helheden og forvaltningens rolle, som en understøttende hånd i ryggen, blev ligeledes fremhævet af Lærerkommissionen.

› LÆRERKOMMISSIONEN OM AT SKABE GODE RAMMER FOR LOKAL SKOLELEDELSE

Kommunerne og deres skoleforvaltning har en vigtig rolle i forhold til at understøtte en tydelig retning med fokus på kerneopgaven. Forvaltningen skal sikre, at folkeskolen udvikler sig i den retning, som der politisk træffes beslutning om, samt give kommunalpolitikkerne et solidt grundlag til at træffe beslutninger om skolevæsenet ud fra. Den lokale skoleledelse handler således ud fra et både lands- og kommunalpolitisk mandat og med reference til den administrative ledelse i kommunen, typisk en skoleforvaltning med en skolechef som nærmeste foresatte. Samtidig skal forvaltningen varetage et helhedshensyn til kommunens samlede skolevæsen ved blandt andet:

- › At oversætte og omsætte politiske beslutninger til praksis.
- › At give skolelederne den nødvendige sparring.
- › At understøtte skolerne med de støttefunktioner, som bedst organiseres på kommunalt niveau.
- › At bidrage til videndeling og refleksion på tværs af skoler, herunder løfte niveauet på de skoler, der har brug for det.
- › At sikre en vis ensartethed i skolernes samarbejdsrelationer, dels internt med fx PPR, dels eksternt med fx virksomheder og andre uddannelsesinstitutioner.
- › At prioritere de samlede ressourcer ud fra skolernes forskellige vilkår og behov.

Konkret giver det det kommunale fællesskab bedre mulighed for at arbejde med kvalitetsudvikling.

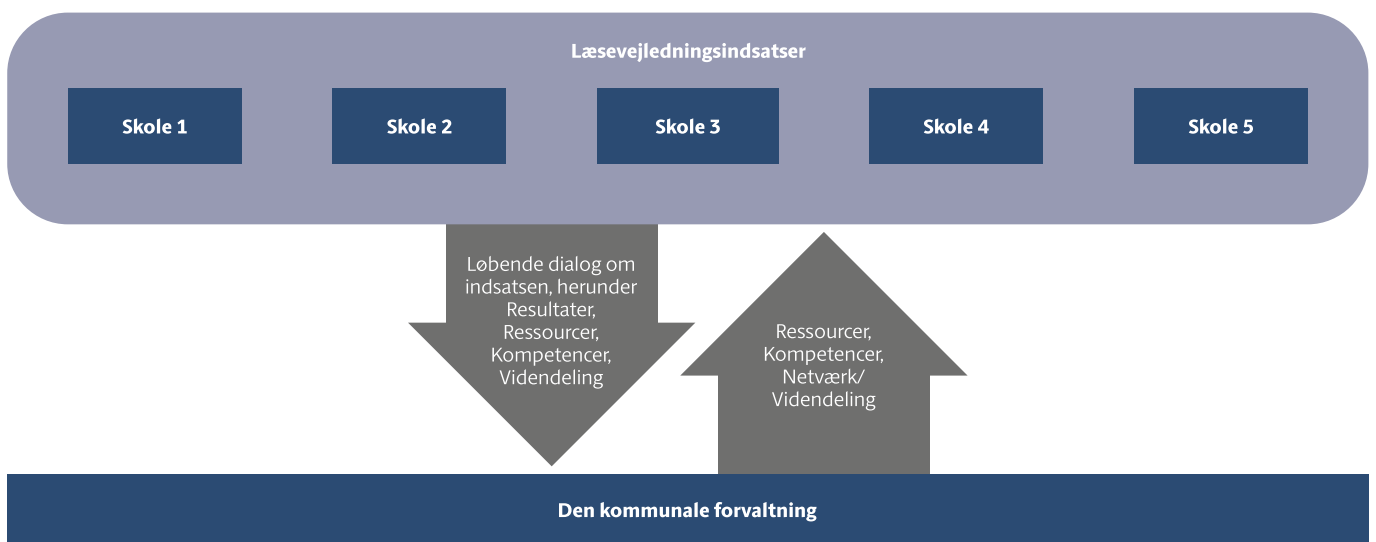
Det viser sig i følgende fire forhold:

1. Kommunen har qua sin størrelse muligheder for at styrke kvaliteten, som de enkelte skoler alene ikke har:

- Det er kommunen, der sørger for specialistkompetencer, når der er brug for lokal hjælp ift. ordblindhed, undervisning af tosprogede, læsning, matematikundervisning, bevægelse, digital didaktik m.v.
- Det er kommunen, der følger, formidler og oversætter forskningsviden og nye faglige udviklinger ind i en lokal kontekst og formidler dem til skoler og praktikere.
- Det er kommunen, der kan organisere, samarbejder med eksterne parter, fx professionshøjskoler, kulturinstitutioner, virksomheder, foreninger m.v. om aktiviteter.

- Det er kommunen, der koordinerer kompetenceudvikling, faglige netværk og sparring m.v. på tværs af skoler, som det eksempelvis fremgår af figur 1.
- Det er kommunen, der kan indrette fælles tilbud til undervisningen, som alle kan bruge, fx kultur- eller naturtjenester, makerspaces, hvor eleverne kan arbejde med ny teknologi mv.
- Det er kommunen, der sikrer deling af viden og gode eksempler, fx ift. modeller for udskolingslinjer eller en model for, hvordan man henter hjælp til almenområdet fra kommunens specialskole.
- Det er kommunen, der sikrer, at der sker et reelt samarbejde og reel koordinering på tværs af skolerne i en overskuelig kontekst. Herunder at skoleledelser og diverse faglige ressourcepersoner indgår i forpligtende og gensidigt udviklende fællesskaber.

› **Figur 1. Kommunal understøttelse af læsevejledningsindsats**

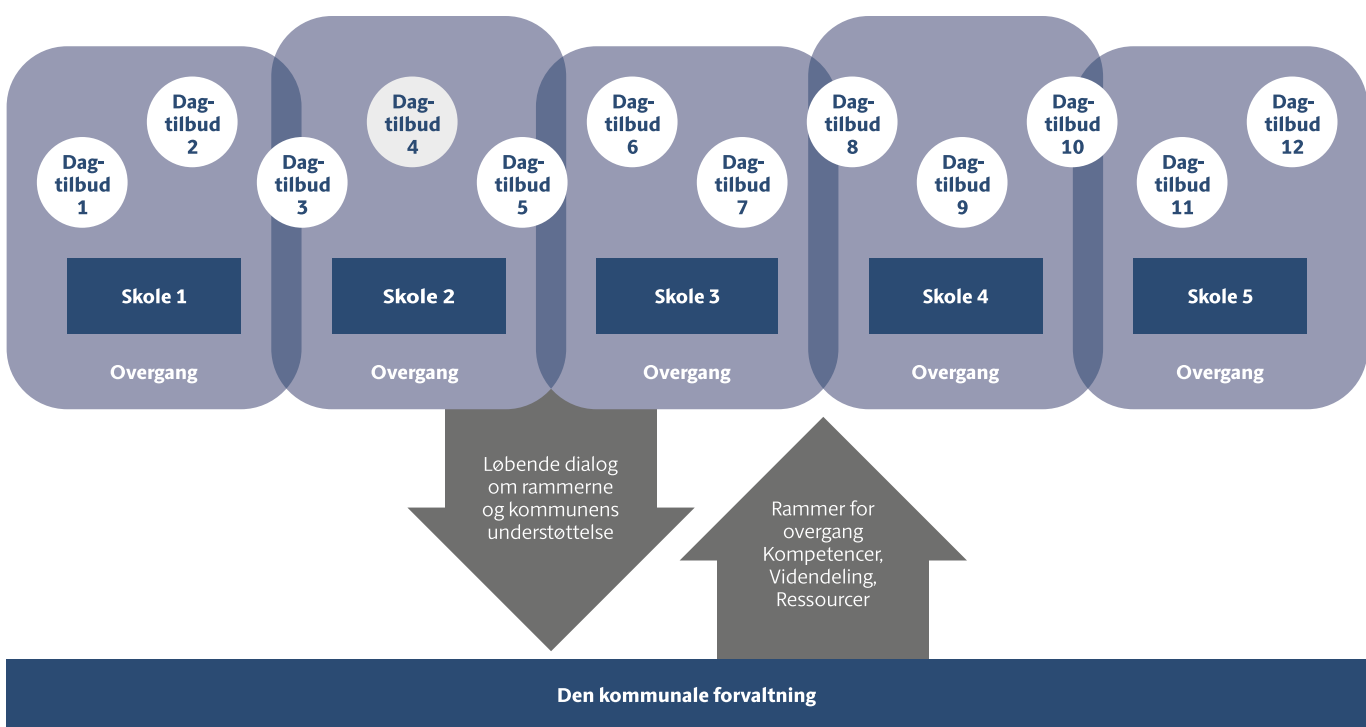
2. Kommunen kan sikre, at vi får "løftet bunden", så alle børn får ligeværdige skoletilbud og livschancer på tværs af skoler. Og kommunen kan sikre det langt bedre end fx det statslige tilsyn:

- Det gælder fx skoler i udsatte områder. Her kan kommunen bl.a. sætte ind med de ekstra ressourcer og kompetencer, der skal til for at sikre, at børnene uanset deres adresse får en ordentlig skolegang.
- Kommunen kan også koordinere og etablere samarbejder med andre aktører i lokalmiljøet, som fx biblioteker, klubber, boligsociale tilbud, integrationsprojekter, kulturinstitutioner, virksomheder m.fl.
- Kommune kan gennem en løbende lokal dialog med skolerne identificere de skoler, der har udfordringer med det faglige niveau, og derfor har brug for en støttende hånd. Og det gælder ikke kun skoler i udsatte områder.

3. Kommunen kan sikre sammenhæng i børnenes liv på tværs af aldersgrupper og fagområder. Det gælder fx:

- I overgangen fra dagtilbud til skole, som det fremgår af figur 2. Når børn rykker fra et af kommunens forskellige dagtilbud til en af de mange skoler, er det vigtigt for ledelsen og det pædagogiske personale i både dagtilbud og skoler, at de ikke skal hjælpe den overgang på vej på vidt forskellige måder.
- I samarbejdet mellem skole og fx PPR, socialrådgivere, sundhedsplejerske mv. Når et barn flytter (og det sker ofte), så er det yderst u hensigtsmæssigt, hvis samarbejdet foregår på 1300 forskellige måder på 1300 skoler, særligt for de sårbare og udsatte børn.

› **Figur 2. Overgang mellem dagtilbud og skole**

4. Kommunen har qua sit nærdemokrati en tættere kontakt til borgerne, som er med til at styrke den politiske legitimitet om folkeskolen. Det handler bl.a. om:

- At rammer og retning for skolevæsenet afspejler lokale behov og ønsker til folkeskolen.
- At kommunens borgere er en del af udviklingen af det lokale skolevæsen. Det kan både være direkte igennem borgerinddragende processer og indirekte igennem de valgte kommunalpolitikere.
- At skoleområdet er et højt prioriteret område i kommunalpolitik, og legitimiteten af den kommunale skolepolitik derfor også er høj.

Alle disse fire forhold kræver, at kommunalpolitikerne har mulighed for at skabe et tæt samarbejde på tværs, ved at skabe fælles rammer og retning for arbejdet på skoler og andre institutioner, ved at iværksætte indsatser på tværs af forskellige fagområder og ved at prioritere ressourcer og kompetencer mellem de forskellige skoler og institutioner. Noget som vi bl.a. har set udfolde sig i tiden med COVID-19.

Herudover undgås ressourcspild ved, at hver skole ikke selv skal sørge for personaleadministration, vedligeholdelse af bygninger og meget mere.

› ERFARINGER FRA TIDEN UNDER COVID-19

EVA's undersøgelse af nødundervisningen under COVID-19 pandemien, viser at skolelederne i vid udstrækning oplevede at få støtte og retningslinjer fra forvaltningen i nødundervisningsperioden. Forvaltningen har særligt støttet skolerne ved at oversætte sundhedsmyndighedernes retningslinjer og nødbekendtgørelser til konkrete retningslinjer. Kommunalforvaltningens retningslinjer spillede ifølge skolelederne en afgørende rolle for, at de kunne træffe de nødvendige beslutninger og formulere klare retningslinjer til personalet, eleverne og deres familier.

Coronaerfaringerne viser altså, at man netop i de fleste tilfælde har lavet retningslinjer, der giver de nødvendige rammer for skolerne, mens man ude på skolerne har haft handlerum til at træffe de pædagogiske valg i den konkrete kontekst. De gode erfaringer skal tages med videre i den fremtidige kommunale styring og ledelse.

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370
kl@kl.dk
www.kl.dk
[@kommunerne](https://twitter.com/kommunerne)
facebook.com/kommunerne

Produktionsnr. 830709